

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14811903>

**Координація економічних політик
у національній стратегії інклюзивного розвитку**

Красота Олена Вадимівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8840-3119>

Пецюрківська Софія Юрївна

студентка 2-го року навчання ОР «Магістр», освітня програма «Економіка та
економічна політика», Київський національний університет імені Тараса
Шевченка, м. Київ, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8144-8824>

Прийнято: 19.01.2025 | Опубліковано: 29.01.2025

***Анотація.** Основою інклюзивного розвитку національної економіки є макроекономічна стабілізація, досягнення якої можливе за умови ефективної взаємодії економічних політик у розрізі фіскальної та монетарної їх складових. **Метою** статті є окреслення теоретичних аспектів координації фіскальної та монетарної політик задля досягнення макроекономічної стабільності та інклюзивного розвитку національної економіки, визначення практичних аспектів узгодження цих політик в Україні в умовах повномасштабної війни. В межах цього дослідження було використано низку **методів**, серед яких загальнонаукові методи дослідження, аналіз наукових праць, статистична та графічна інтерпретація даних та тенденцій,*

систематизація та узагальнення теоретичних положень у вигляді ілюстрацій та схем.

Результати. В статті окреслено основні інструменти фінансової та монетарної політик з огляду їх впливу на національну економіку. Охарактеризовано вплив різних варіантів поєднання зазначених політик на основні макроекономічні показники. Проаналізовано практичні аспекти взаємодії фінансової та монетарної політик задля формування національних стратегій інклюзивного розвитку та зростання. Досліджено заходи та інструменти економічних політик та їх вплив на національну економіку у соціальному контексті. **Висновки.** З огляду на зростаючі ризики макроекономічної нестабільності, спричинені геополітичними конфліктами, кризами та повномасштабною війною в Україні, важливим завданням залишається макроекономічна стабілізація національної економіки, що є основою для її інклюзивного розвитку та зростання. У розрізі повоєнного відновлення економіки України формування національної стратегії відновлення, розвитку та економічного зростання на принципах інклюзивності стає особливо актуальним.

Ключові слова: макроекономічна стабілізація, фінансова політика, монетарна політика, соціальна політика, інклюзивний розвиток.

Coordination of economic policies in the national strategy for inclusive development

Olena Krasota

Ph.D. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Theory, Macro- and Microeconomics, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8840-3119>

Sofiia Petsiurkivska

Master's degree student, Educational program "Economics and Economic Policy",
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine, ORCID
ID: <https://orcid.org/0000-0001-8144-8824>

Abstract. *The basis for the inclusive development of the national economy is macroeconomic stabilization, which can be achieved through effective interaction of economic policies in the context of their fiscal and monetary components. **The purpose** of the article is to outline the theoretical aspects of coordination of fiscal and monetary policies to achieve macroeconomic stability and inclusive development of the national economy, and to determine the practical aspects of coordinating these policies in Ukraine in the context of a full-scale war. A number of **methods** were used in this research, including general scientific research methods, analysis of scientific papers, statistical and graphical interpretation of data and trends, systematization and generalization of theoretical statements in the form of illustrations and diagrams.*

Results. *The article outlines the main tools of fiscal and monetary policy in terms of their impact on the national economy. The impact of various options for combining these policies on the main macroeconomic indicators is characterized. The practical aspects of the interaction of fiscal and monetary policies for the formation of national strategies for inclusive development and growth are analyzed. The measures and instruments of economic policies and their impact on the national economy in the social context are studied. **Conclusions.** Given the growing risks of macroeconomic instability caused by geopolitical conflicts, crises and a full-scale war in Ukraine, macroeconomic stabilization of the national economy remains an important task, which is the basis for its inclusive development and growth. In the context of Ukraine's post-war economic recovery, the formation of a national strategy for recovery, development and economic growth based on the principles of inclusiveness is becoming particularly relevant.*

Keywords: *macroeconomic stabilization, fiscal policy, monetary policy, social policy, inclusive development.*

Постановка проблеми. На початку третього десятиліття ХХІ ст. глобальна та національні економіки, зокрема економіка України, стикаються з новими викликами та зазнають значних потрясінь, пов'язаних з розв'язанням різних геополітичних конфліктів, виникненням епідеміологічних загроз на зразок пандемії COVID-19, а також повномасштабною війною в Україні. Це спричиняє низку проблем, серед яких порушення макроекономічної стабільності, втрата людського капіталу, зростання рівня безробіття, пришвидшення інфляції тощо. Зокрема, у 2022 році глобальна інфляція досягла найвищого рівня від середини 1990-х років. Реагуючи на цей факт, ще на початку 2023 року на Всесвітньому економічному форумі було заявлено, що «висока інфляція може стати найбільшою проблемою для світової економіки і в 2023 році» [1]. Але вже 2024 та 2025 рр. названо роками із стабільними темпами зростання на рівні 3,2 % [2]. В той же час для країн з економіками, що розвиваються, прогнози темпів економічного зростання потребують постійного перегляду і корегування через появу екзогенних та ендемогенних шоків, які дестабілізують національні економіки.

Зважаючи на зазначене вище, вважаємо за доцільне розроблення національними економіками власних національних стратегій, які можуть пришвидшити макроекономічну стабілізацію у короткостроковому періоді та забезпечити інклюзивний розвиток у довгостроковому періоді.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інклюзивному розвитку національних економік присвячено низку досліджень та публікацій міжнародних організацій, таких як Банк міжнародних розрахунків, Міжнародний валютний фонд, Організація економічного співробітництва та розвитку. Зазначені міжнародні інституції також розглядали питання координації фіскальної та монетарної політики, їх узгодження з метою досягнення макроекономічної стабільності. Аналіз даного питання проводили

ряд зарубіжних вчених, зокрема П. Гільберс [3], Б. Лоуренс та Е. Г. де ла П'єдра [4], В. Нордгауз [5], Е. Теден [6] тощо. Так, П. Гільберс акцентує увагу на важливості проведення послідовної макроекономічної політики з метою уникнення неузгодженості та суперечностей між фіскальною та монетарною політиками в процесі макроекономічної стабілізації національної економіки [3]. Також Е. Теден, голова Банку Швеції, вказує на можливість досягнення цільового рівня інфляції при ефективному виборі типу фіскальної політики (експансійної чи рестрикційної) в період низького та високого рівнів інфляції відповідно [6].

Взаємоузгодження монетарної та фіскальної політик досліджували ряд вітчизняних науковців-економістів. Зокрема, А. Вдовиченко та С. Ніколайчук зазначають, що координація фіскальної та монетарної політик в економіках, що розвиваються, часто має наслідком задоволення мети одного виду макроекономічної політики іншою [7]. П. Дадашова робить висновок, що досягнення макроекономічної стабільності можливе при поєднанні експансійної монетарної політики з рестрикційними заходами фіскальної політики або при рестрикційній фіскальній та монетарній політиці одночасно [8]. Значну увагу проблемі економічної невизначеності, макроекономічної стабілізації та соціальної інклюзії приділили О. Красота та І. Радіонова. Зокрема, автори зазначають, що існує кореляція між соціальною інклюзією та економічною невизначеністю [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців щодо координації фіскальної та монетарної політик, ця проблематика є достатньо багатогранною, що дає підстави розглядати її в різних контекстах. Зокрема, недослідженою залишається проблема узгодження зазначених політик з огляду на інклюзивність економічного розвитку національних економік. В цій статті акцентовано увагу на тому, що ефективна координація та соціальна спрямованість фіскальної та монетарної політик є необхідною умовою для реалізації національної стратегії інклюзивного розвитку. Підкреслено, що

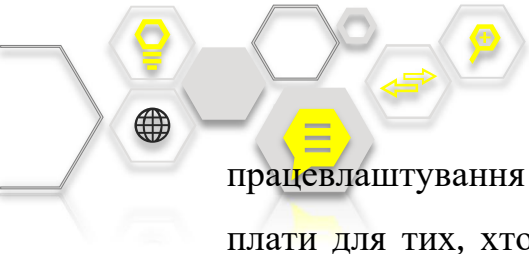
завдяки інклюзивним ініціативам держави по залученню громадян до всіх сфер життя суспільства пришвидшується макроекономічна стабілізація національної економіки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є окреслення теоретичних аспектів процесу взаємодії фінансової та монетарної політик задля досягнення макроекономічної стабілізації та інклюзивного розвитку та зростання, а також визначення практичних аспектів координації цих політик в Україні в умовах війни та повоєнного відновлення економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою реалізації принципів соціальної справедливості та сприяння підвищенню добробуту суспільства економічне зростання повинно бути інклюзивним. «Інклюзивність розвитку національних економік та соціальна інклюзія визначаються як нове мірило економічного зростання у XXI столітті, як нова парадигма суспільного розвитку» [10, с.40].

Основою інклюзивного розвитку і зростання є ідея залучення та створення можливостей для всіх членів суспільства задля розкриття потенціалу кожного, що дозволить більш рівномірно розподіляти здобутки зростання економіки. Звідси «інклюзивне зростання означає довгострокове стійке економічне зростання, яке широко базується на різних секторах і охоплює значну частину робочої сили країни, таким чином значно знижуючи безробіття» [11]. Варто зазначити, що формування національної стратегії розвитку та зростання на принципах інклюзивності вимагає поєднання справедливості, рівності можливостей щодо доступу до ресурсів та ринків, а також забезпечення підтримки та захисту осіб у процесі виходу на ринок праці.

Передумовою економічного зростання, зокрема інклюзивного, можна вважати макроекономічну стабілізацію, адже коливання економічного циклу мають значний вплив на два важливі показники інклюзивності: рівень безробіття та бідності. Протягом ділового циклу нерівність доходів відображається на асиметрії безробіття, оскільки різке збільшення кількості безробітних під час рецесії супроводжується повільнішим темпом

працевлаштування під час відновлення та меншим зростанням заробітної плати для тих, хто знаходиться в нижній частині розподілу доходів. Таким чином, першочерговим завданням економічної політики держави є досягнення такого рівня стабільності, за якого рівень інфляції стає оптимальним, безробіття наближається до природного рівня, а валовий внутрішній продукт (ВВП) – до свого потенційного рівня. Ознаки стабілізації в економіці дають можливість переходу до політики економічного зростання, яке проявляється як довгостроковий тренд.

З метою досягнення макроекономічної стабілізації та інклюзивного розвитку і зростання слід розглянути взаємодію фінансової та монетарної політик.

Реалізація фінансової політики першочергово проявляється на зміні сукупного попиту, що необхідно для пом'якшення циклічних коливань в економіці, перерозподілу національного доходу, досягнення запланованих показників зайнятості та, зрештою, додатних темпів економічного зростання. Як відомо, фінансова політика виявляється як дискреційна або недискреційна (автоматична). Безпосередній вплив цієї політики на зміну доходів і видатків державного бюджету відбувається завдяки оперуванню інструментами дискреційної фінансової політики: ставками оподаткування, податковими пільгами, державними видатками, зокрема поточними та капітальними видатками бюджету за економічною класифікацією [12].

Основною стратегічною ціллю монетарної політики є забезпечення цінової стабільності, підтримання низьких та стабільних темпів інфляції. Важливим є забезпечення стабільності національної валюти на валютному ринку, що допомагає поглинанню можливих шоків. Монетарна політика впливає не лише на рівень інфляції, але й на показники зайнятості та безробіття, платіжний баланс та динаміку економічного зростання. Для здійснення цього впливу центральний банк використовує ряд монетарних інструментів: ключову процентну ставку (облікову ставку), операції на

відкритому ринку, зміну нормативів обов'язкового резервування, а також валютні інтервенції та управління міжнародними резервами.

Інструменти фінансової та монетарної політик, а також механізм їх впливу на національну економіку продемонстровано на рисунку 1.

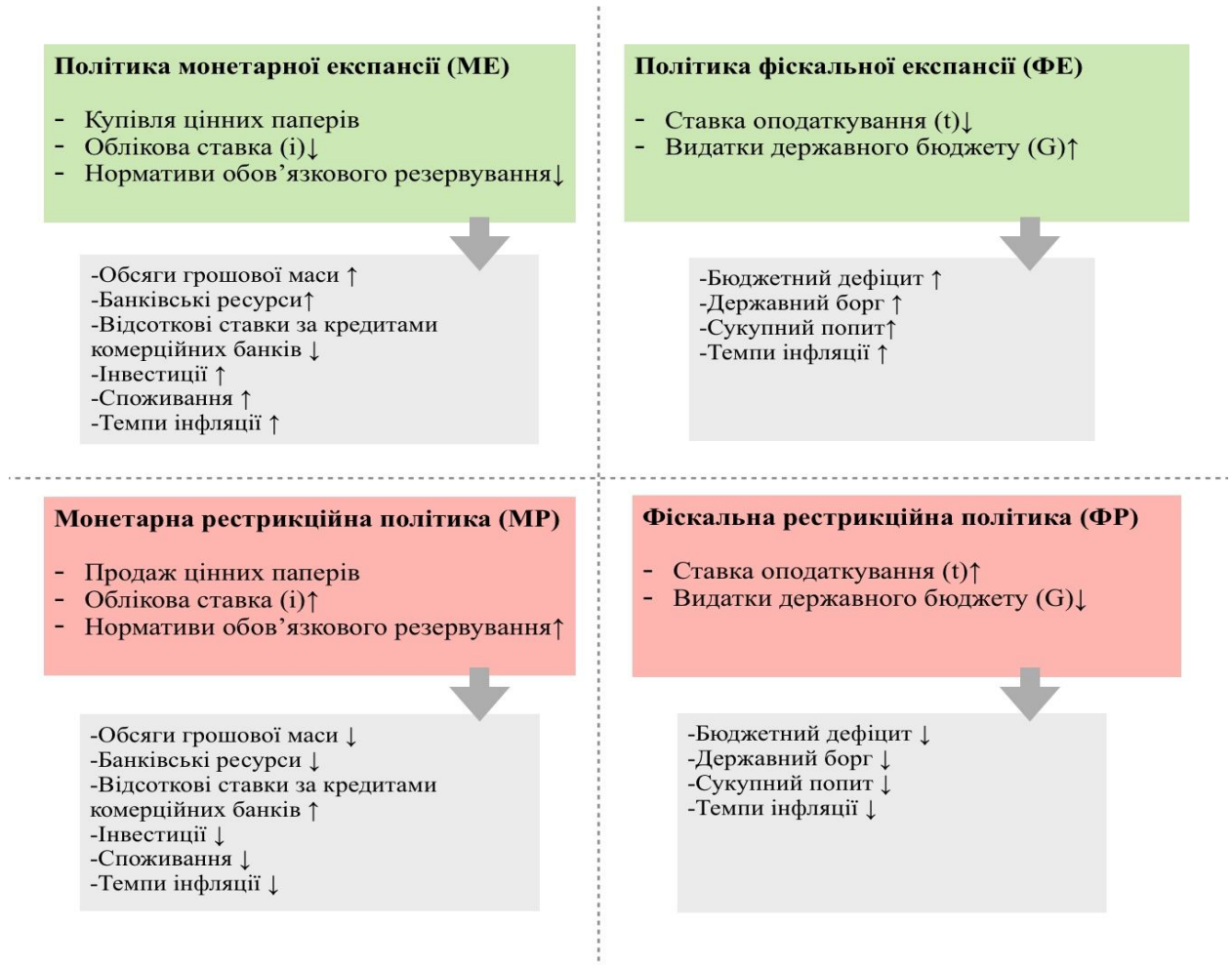
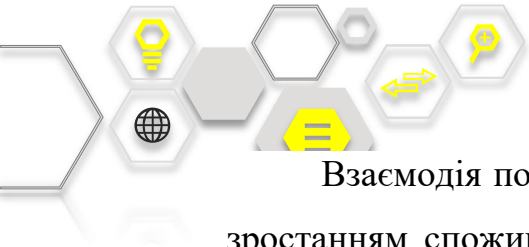

Рис.1. Механізм впливу основних інструментів фінансової та монетарної політик на національну економіку

Джерело: власна розробка авторів

Згладжування економічних циклів відбувається за допомогою контрциклічної політики, згідно з якою всі види або певна частина фінансових та монетарних інструментів застосовуються у стимулюючій (експансійній) макроекономічній політиці в умовах спаду економіки та у стримуючій (рестрикційній) макроекономічній політиці в умовах зростання (рис.2).

Взаємодія політик фінансової та монетарної експансії характеризується зростанням споживання та стимулюванням рівня інвестицій, що позитивно впливає на зростання ВВП, однак прискорює інфляцію, збільшує дефіцит державного бюджету та державний борг відповідно.

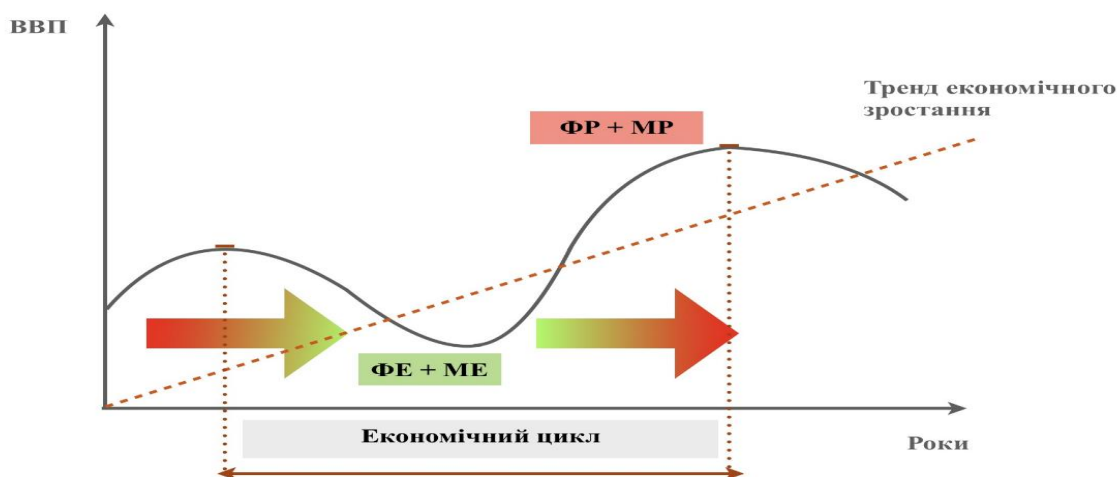

Рис.2. Координація фінансової та монетарної політик протягом економічного циклу

Джерело: власна розробка авторів

Результатом застосування заходів рестрикційної фінансової та монетарної політик є досягнення цінової стабільності, недопущення «перегріву» економіки, а також скорочення державного боргу через контроль співвідношення доходів та видатків державного бюджету.

Наслідком поєднання монетарної рестрикції з фінансовою експансією є стимулювання сукупного попиту, що призводить до зростання ВВП при значному підвищенні інфляції. Високі відсоткові ставки, що передбачає жорстка монетарна політика, можуть призвести до двох наслідків стосовно державного боргу: позитивного – при зміцненні національної валюти, та негативного – при збільшенні вартості обслуговування державного боргу.

За умов поєднання монетарної експансії з фінансовою рестрикцією відбувається зменшення дефіциту державного бюджету та утримання вартості обслуговування державного боргу, що досягається завдяки зниженню процентних ставок.

Ієрархічно найвищою стратегічною ціллю макроекономічної політики є економічне зростання, основою для досягнення якої є повна зайнятість та цінова стабільність. Тому доцільно проаналізувати практичні аспекти взаємодії фіскальної та монетарної політик, зокрема в контексті формування національних стратегій інклюзивного розвитку та зростання.

На ринку праці попит на працю визначається, зокрема, залежно від потреби у працівниках відповідної кваліфікації та середньої продуктивності праці одного зайнятого. Фіскальна політика через збільшення державних витрат може стимулювати підвищення рівня зайнятості населення. Однак на сучасному етапі актуальним є питання модернізації ринку праці шляхом набуття ним ознак інклюзивності. Інклюзивний ринок праці заохочує та надає можливості всім групам населення працездатного віку бути учасниками цього ринку та отримувати переваги від економічного зростання. Залучення громадян до ринку праці може відбуватися через державні програми активної зайнятості, шляхом створення економічних стимулів та розширення компенсування фінансових витрат роботодавцям у разі працевлаштування осіб з ексклюзивних груп населення; підтримка самозайнятості, сприяння розвитку стартапів шляхом виділення коштів з бюджету на державні грантові програми; фінансування стратегій «навчання впродовж життя» задля підвищення рівня кваліфікації, перекваліфікації, обізнаності в сучасних тенденціях, що стане однією із гарантій ефективного працевлаштування протягом всього періоду життя, не зважаючи на вік та досвід людини; фінансову підтримку соціального підприємництва шляхом впровадження соціально відповідальних та стратегічних державних закупівель тощо.

Варто зазначити, що механізм державних закупівель визначається як один із способів стимулювання сукупного попиту в умовах економічного спаду. Крім цього, практика інклюзивних державних закупівель може «краще вирішувати сучасні виклики, задовольняючи потреби громадян за допомогою ініціатив, які максимізують економічні, соціальні та екологічні переваги на справедливій основі» [13].

Тривала повномасштабна війна росії проти України призводить до негативних наслідків у всіх сферах життя українського суспільства. Зокрема на поточний стан економіки України впливає низка факторів: руйнування цивільної та військової інфраструктури, порушення логістичних шляхів, окупація та мінування тимчасово окупованих територій, внутрішня та зовнішня міграція, велика кількість людських втрат, а також постраждалих українців, які вимушені пристосовуватися до нових реалій свого життя.

Згідно зі статистичними даними, «реальний ВВП України у 2022 році впав на 29,1%» [14], проте українська економіка почала відновлюватися у 2023 році. Загалом протягом 2023-2024 рр. слід констатувати тенденцію уповільнення темпів падіння реального ВВП, що є достатньо позитивним явищем в умовах тривалої повномасштабної війни (рис.3).

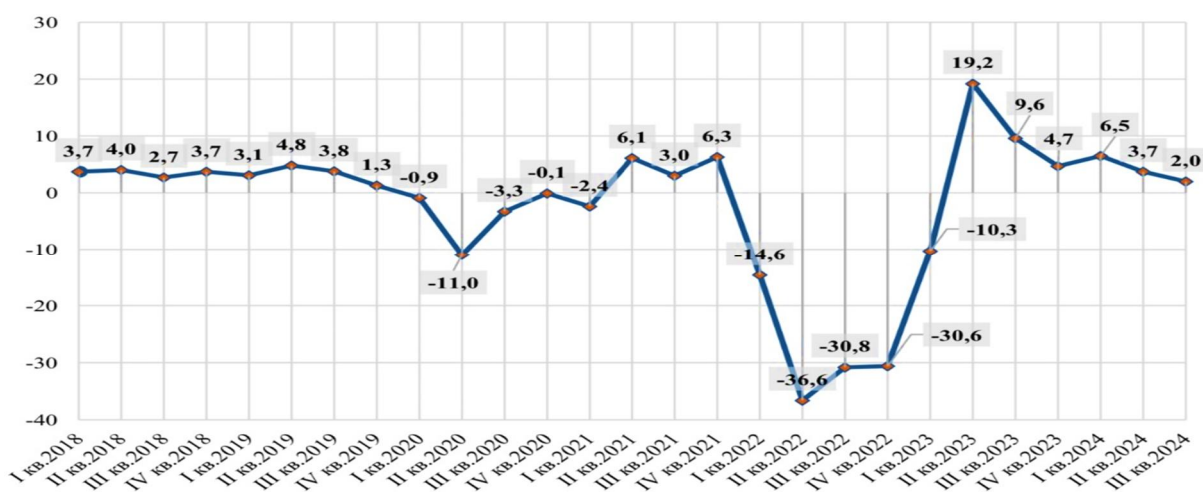

Рис.3. Зміна реального ВВП (% до відповідного кварталу попереднього року)

Джерело: складено на основі [15]

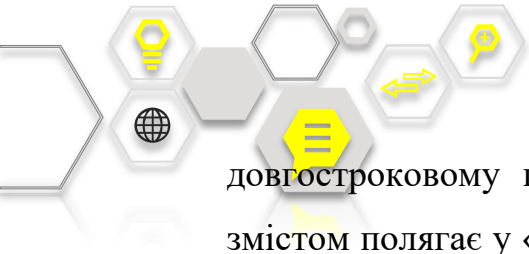
На позитивну тенденцію зміни реального ВВП вплинули державні видатки на оборону та соціальну підтримку, що дало змогу запобігти суттєвому зниженню внутрішнього попиту через скорочення доходів населення та міграцію; державні програми підтримки бізнесу, такі як гранти на відкриття власної справи та розвиток переробних підприємств; програми релокації підприємств та доступні кредити.

З метою швидшого відновлення економіки України у повоєнний період, інклюзивного розвитку і зростання варто напрацьовувати механізми соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цивільне життя, створення безбар'єрності на ринку праці. У лютому 2023 року Міністерство економіки України ініціювало запуск флагманського проєкту «Робота без бар'єрів». Окрім цього для ветеранів створюються умови для розвитку підприємницької діяльності через програми підтримки ветеранського бізнесу, одна з яких – це грантова програма «Власна справа». Міністерство економіки України анонсувало, що «від старту ветеранського компоненту грантової програми «Власна справа» ветерани та члени родин учасників бойових дій отримають гранти на 540 млн грн» [16]. Також у 2023 році було запроваджено державну програму виплати компенсації роботодавцям за створення робочих місць для осіб з інвалідністю. У Державному бюджеті на 2024 рік на дану програму було закладено 660 млн грн, що «зможе допомогти роботодавцям облаштувати щонайменше 10 тисяч робочих місць для людей з інвалідністю» [17].

Досягнення та підтримка цінової стабільності є пріоритетною ціллю центрального банку. Незбалансована інфляція має ряд негативних наслідків, серед яких структурні зміни у споживчому попиті та виробництві, підсилення диспропорцій через нерівномірне зростання цін, скорочення довгострокових інвестицій, зниження реальних доходів населення, зниження рівня життя тощо. Емпіричні результати показують, що інфляція та економічне зростання позитивно корелюють, коли інфляція початково низька. Однак, як тільки інфляція піднімається вище певного порогового рівня, кореляція стає негативною [18]. Отже, дії центрального банку щодо стримування високих темпів інфляції та балансування інфляційних очікувань сприяють зростанню економіки.

Одним із монетарних режимів, який стає мейнстрімом у монетарній політиці, є інфляційне таргетування, що передбачає публічне оголошення центральним банком чисельних цільових показників інфляції (таргету) на середньостроковий період та підтримання стабільності цього показника в

довгостроковому періоді. Інфляційне таргетування за своїм економічним змістом полягає у «заякоренні» інфляційних очікувань економічних суб'єктів через підвищення довіри до монетарної політики центрального банку.

Загалом «виділяють такі макроекономічні передумови інфляційного таргетування: дієвий трансмісійний механізм процентного каналу з ключовим інструментом – обліковою ставкою; добре розвинутий фінансовий ринок країни; зважений та добре розвинутий механізм прогнозування інфляції; гнучкий обмінний курс; відсутність інших номінальних якорів (цілей) в економіці, окрім інфляційного якоря; прозора та підзвітна монетарна політика; принцип відсутності «фіскального домінування» тощо [19, с.47]. Слід зазначити, що дія процентного каналу монетарної трансмісії має вплив на короткострокові ставки на фінансовому ринку та на довгострокові через криву дохідності. Від цього залежить обсяг споживання, заощаджень та інвестицій, відповідно й показники зайнятості, інфляції та економічного зростання.

З 2015 року до початку повномасштабної війни 24 лютого 2022 року Національний банк України забезпечував цінову стабільність, використовуючи інфляційне таргетування та плаваючий обмінний курс гривні [20]. З початком повномасштабної війни задля стабілізації національної економіки НБУ зафіксував обмінний курс національної валюти, а вже у 2023 році НБУ перейшов до керованої гнучкості обмінного курсу у комбінації з поступовим пом'якшенням валютних обмежень, що висвітлюється у Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування [21] та Дорожній карті поступового пом'якшення валютних обмежень.

Загалом завдяки окресленим вище модифікаціям у поєднанні зі змінами операційного дизайну монетарної політики була здійснена ефективна макроекономічна стабілізація у гарячу фазу повномасштабної війни, а також відбулося посилення дієвості ключової процентної ставки та трансмісійного механізму монетарної політики з початку зазначеного періоду. Динаміка

інфляції за даними Державної служби статистики України змінилася так: у 2022 році індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року) склав 26,6%, у 2023 році - 5,1%, а у 2024 - 12% (рис.4).

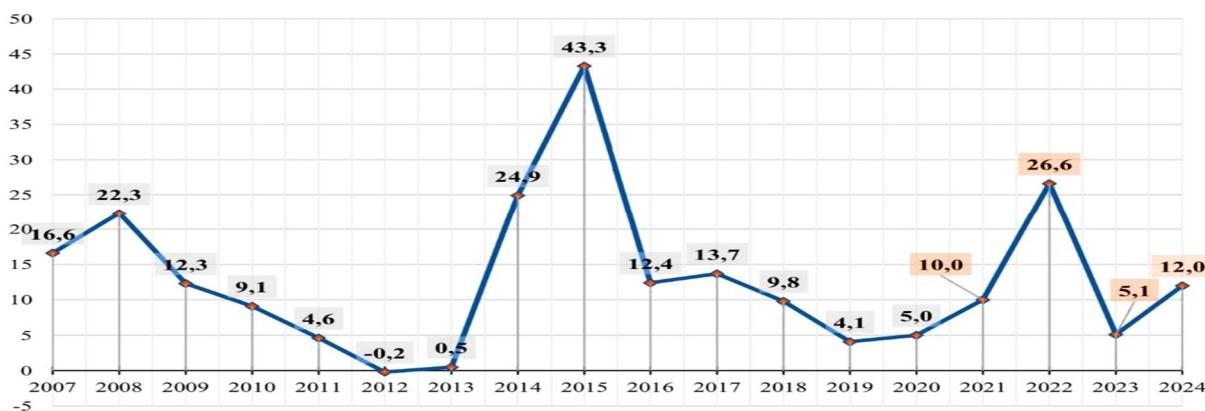

Рис.4. Індекс споживчих цін в Україні (грудень до грудня попереднього року, %)

Джерело: складено на основі [15]

На пришвидшення інфляції у 2024 році вплинув ряд факторів, серед яких збільшення витрат підприємств на оплату праці та енергоресурси, волатильність обмінного курсу, а також тимчасові чинники. З огляду на негативні тенденції пришвидшення інфляції, Національний банк України знову розпочав посилення процентної політики, що можна прослідкувати за динамікою облікової ставки (рис.5).

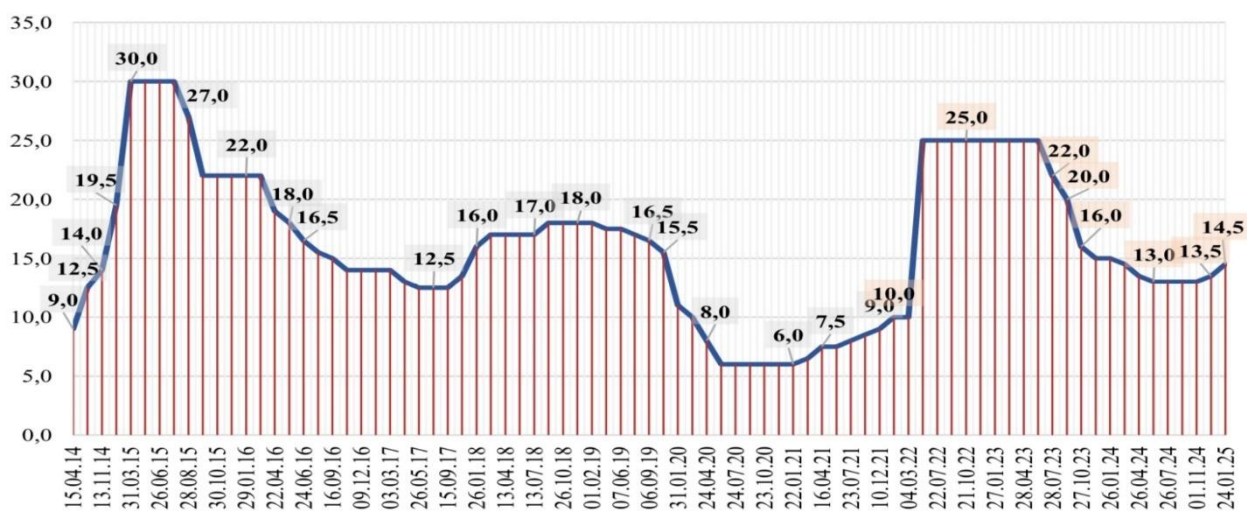
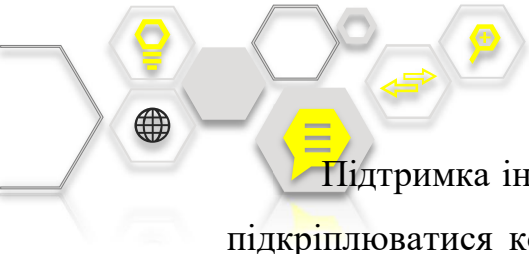

Рис.5. Динаміка облікової ставки Національного банку України (% річних)

Джерело: складено на основі [22]

Підтримка інклюзивного розвитку з боку монетарної політики повинна підкріплюватися координацією та контролем впровадження ESG-принципів (environmental – екологія, social – соціальний розвиток, governance – корпоративне управління) на фінансовому ринку, а також в управлінні резервами центрального банку. Зокрема, соціальний напрям ESG-принципів включає такі питання як «задоволеність клієнтів, недопущення їх дискримінації, захист даних і конфіденційність, залучення працівників, трудові стандарти та права людини» [23, с.15]. Національний банк України планує також оцінити ESG-ризики в банківському секторі, і в майбутньому поширити ESG-принципи на кредитування клієнтів банків.

Висновки. В умовах збільшення ризиків макроекономічної нестабільності через численні геополітичні конфлікти, кризи, тривалу повномасштабну війну в Україні, соціальні проблеми тощо формування національної стратегії повоєнного відновлення економіки України має базуватися на принципах інклюзивності. Саме інклюзивність розвитку національних економік, що досягається, зокрема, й через успішну координацію фіскальної і монетарної політик та їх соціальну спрямованість, є новим мірилом економічного розвитку у XXI столітті.

Список використаних джерел

1. These are some of the hurdles the global economy faces in 2023. *The World Economic Forum*. 2023. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/01/global-economy-hurdles-inflation-in-2023/> (date of access: 08.01.2025).
2. Gourinchas P.-O. As Inflation Recedes, Global Economy Needs Policy Triple Pivot. IMF Blog. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2024/10/22/as-inflation-recedes-global-economy-needs-policy-triple-pivot> (date of access: 25.01.2025).
3. Hilbers P. Interaction of Monetary and Fiscal Policies: Why Central Bankers Worry About Government Budgets. *International Monetary Fund*. 2005. P.159-166.

URL: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/book/9781589065079/ch008.pdf>
(date of access: 08.01.2025).

4. Laurens B., Enrique G. de la Piedra. Coordination of Monetary and Fiscal Policies. *IMF Working Paper*. 1998.

URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp9825.pdf> (date of access: 09.01.2025).

5. Nordhaus W.D. Policy Games: Coordination and Independence in Monetary and Fiscal Policies. *Brookings Papers on Economic Activity*. 1994. Vol 2. P. 139-216. URL:

https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/1994/06/1994b_bpea_nordhaus_schultze_fischer.pdf (date of access: 11.01.2025).

6. Thedéen E. The links between monetary policy, financial stability and fiscal policy. *Sveriges riksbank*. 2023. URL: <https://www.bis.org/review/r230524c.pdf>
(date of access: 08.01.2025).

7. Вдовиченко А., Ніколайчук С. Взаємодія фіскальної та монетарної політики в Україні: від домінування до координації. *Вокс Україна. Економічна політика*. 2018. URL: <https://voxukraine.org/vzayemodiya-fiskalnoyi-ta-monetarnoyi-politiki-v-ukrayini-vid-dominuvannya-do-koordinatsiyi> (дата звернення: 11.01.2025).

8. Дадашова П.А. Напрями взаємоузгодження монетарної та фіскальної політики для досягнення макроекономічної стабільності. *Економічний вісник університету. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди*. 2014. №23/1. С. 128-134. URL: https://www.researchgate.net/publication/305622052_Naprami_vzaemouzgodzenn_a_monetarnoi_ta_fiskalnoi_politiki_dla_dosagnenna_makroekonomicnoi_stabilnosti (дата звернення: 09.01.2025).

9. Radionova I., Krasota O. Social Inclusion and Economic Uncertainty: The Reflection in Public Policy. *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration*. 2021. Vol. 29(2). URL:

https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/radionova_0009.pdf (date of access: 08.01.2025).

10. Красота О.В. Інклюзивність як нова парадигма суспільного розвитку. *Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м.Запоріжжя, 12–13 жовтня 2021 р. / Запоріжжя, 2021. С. 38-40. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3029/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%A2%D0%95%D0%97_%D0%9D%D0%A3%D0%97%D0%9F_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 09.01.2025).

11. Groepe F. Monetary policy and inclusive growth. *3rd UBS Economics Conference*, Cape Town, 12 October 2012 / Cape Town, 2012. P. 1-6. URL: <https://www.bis.org/review/r121012e.pdf> (date of access: 08.01.2025).

12. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI: станом на 01.01.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 08.01.2025).

13. Inclusive Public Procurement: the New Frontier of Sustainable Development. *The European Commission*. 2022. URL: <https://ec.europa.eu/newsroom/growth/items/763361/en> (date of access: 08.01.2025).

14. Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2022 році. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2022-rotsi> (дата звернення: 09.01.2025).

15. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.01.2025).

16. Гранти ветеранам: 1150 ветеранів та других з їхнього подружжя отримають гранти від держави на розвиток бізнесу. *Міністерство економіки України*. 2024. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7c569cba-ea7f-4e5d-b5f9-6869d3318f25&title=GrantiVeteranam-1150->

VeteranivTaDrugikhZYikhnogoPodruzhzhiaOtrimaiutGrantiVidDerzhaviNaRozvitokBiznesu (дата звернення: 12.01.2025).

17. Робота без бар'єрів: 10 000 робочих місць для людей з інвалідністю зможуть облаштувати роботодавці за кошти держави у 2024 році. *Міністерство економіки України*. 2023. URL:<https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=f2f69695-9f04-42a1-8fba-5d1942dc0257&title=RobotaBezBarriiv-10-000-Robochikh> (дата звернення: 12.01.2025).

18. Ghossoub E. A. Economic growth, inflation, and banking sector competition. *Economic Modelling*. 2023. Vol.129. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2023.106528> (date of access: 10.01.2025).

19. Монетарна політика: теоретико-методологічні аспекти: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: НаУКМА, 2017. 64 с. (дата звернення: 09.01.2025).

20. Про монетарну політику. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about> (дата звернення: 09.01.2025).

21. Публічна версія Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування. *Національний банк України*. 2023. URL: (дата звернення: 08.01.2025).

22. Облікова ставка Національного банку. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish> (дата звернення: 25.01.2025).

23. Bouyé E., Klingebiel D., Ruiz M. Environmental, social, and governance investing: A Primer for Central Banks' Reserve Managers. *The World Bank*. 2021. 90 p. URL:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/677271630474233931/pdf/Environmental-Social-and-Governance-Investing-A-Primer-for-Central-Banks-Reserve-Managers.pdf> (date of access: 11.01.2025).